

Kommentit Jääskelän päävirkistysalueen metsien hoitosuunnitelman 2021-2031 luonnoksesta

19.10.2021

Ari Aalto

Johdanto

Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry pyysi lausuntoa Jyväskylän kaupungin omistaman Jääskelän virkistysalueen metsäsuunnitelman luonnokseen. Lausuntoa varten yhdistyksen edustajat lähettivät valokuvia alueelta. Lisäksi tehtiin avoimeen paikkatietoon (ilmakuva, maastokartta, metsävaratieto) perustuva arviointi kohteiden luontoarvopotentiaalista.

Yleiset huomiot

Suunnitellut avohakkuukuviot ovat pienialaisia ja vaikuttavat sijoittuvan tasaikäisiin istutuskuusikoihin. Ekologisesta näkökulmasta tällaisten kuvioden pienipiirteinen uudistaminen voi olla perusteltua. Uudistamisen jälkeen tulee huolehtia kuvioden kehittymisestä sekapuustoiksi ja erirakenteisiksi. Hakkuut voisi toteuttaa puhtaan avohakkuun sijaan säästöpuuhakkuina, jolloin nuoreen metsään muodostuu nopeammin luonnolle arvokasta järeämpää lahoppua ja järeitä puuyksilöitä. Menetelmän käyttö myös pehmentäisi maisemallisia vaikutuksia.

Jääskelän alueella on merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja. Alueen suojeluprosentti on luonnoksen pohjalta melko korkea (37 %), mutta merkittävä osa suojelualueista on ilmakuva- ja ikähilatiedon perusteella muuta kuin vanhaa metsää. Metsänhoitosuunnitelmassa olisi hyvä pohtia suojelualueiden väliin suunniteltujen laajojen toimenpiteiden perusteluita ja vaikutuksia suojelualueiden kytkeytyneisyydelle, jottei toimenpiteitä ylimitoiteta suojelualueverkoston näkökulmasta. Laajat yhtenäiset tai hyvin toisiinsa kytkeytyneet suojelualueet ovat erittäin tärkeitä metsäluonnon monimuotoisuudelle suomalaisessa pirstoutuneessa metsämaisemassa. Jääskelän sekapuustoiset tai muutoin luonnontilaistuvat metsät tulisivat jättää kokonaan hakuiden ulkopuolelle. Tällainen on esimerkiksi myöhemmin tässä dokumentissa tarkemmin käsiteltävä kuvio 571, mutta alueella lienee muitakin vastaavia kuvioita.

Virkistysalueella on myös pitkästi Päijänteen rantaviivaa. Suunnitelmassa esitetään rantametsiin 10 metrin suojavyöhykettä. Näin kapea rantavyöhyke ei turvaa rantojen ekologiaa, maisemallisia eikä virkistyskäyttöarvoja. Rannoille tulee jättää maaston muotojen ja metsän rakenteen mukaan suunniteltu vähintään 30 metrin suojavyöhyke. Mikäli rantametsän luonnontila on pahasti heikentynyt (esim. tasaikäinen istutuskuusikko tai –männikkö), voi ennen vyöhykkeen perustamista toteuttaa luonnontilaistumista nopeuttavia hakkuutoimenpiteitä.

Samainen 30 metriä on myös Suomen FSC-standardissa vaadittu rantavyöhykkeen leveys erirakenteisilla tai näkyvästi lahoppuustoa sisältävillä metsillä. Tässä tapauksessa kyseessä on erittäin arvokkaan sisäjärven rannalla sijaitseva tärkeä virkistysalue, joten on perusteltua ulottaa sama suojavyöhyke koskemaan kaikkia rantoja. Leveä rantakaista toimisi myös luontaisena ekologisena yhteytenä alueen suojelukohteiden välillä ja olisi siten helppo ratkaisu yllämainitun kytkeytyneisyyden parantamiseen. Lisäksi se ehkäisisi tehokkaasti hakkuutoiminnasta aiheutuvia vesistö päästöjä.

Valtaosa suojelemattomista rannoista on merkitty osayleiskaavaan kaavamerkinnällä ”EM” (maisemanhoitoalue). Kaavamääräys tukee leveän rantavyöhykkeen säästämistä. Suunnitelman teksti ”Kaavan EM maisemanhoitoalueille esitetyt toimenpiteet ovat suunnitelmassa poiminta- ja harvennushakkuita, joissa metsän peitteisyys säilyy ja maisemalliset ominaisuudet paranevat” ei kuvien perusteella päde esimerkiksi kuvion 505 harvennukseen. Harvennus- ja poimintahakkuut tulevat kaavamääräyksen perusteella kyseeseen vain kohteilla, joiden elinvoima on heikentynyt esimerkiksi voimakkaan riukuuntumisen myötä tai jotka ovat tasmaisia yhden puulajin istutusmetsiä. Sellaisesta ei kuviolla 505 ole kyse. Asia kannattaakin tarkastella myös muiden EM-merkinnälle osuvien kuvioden kohdalla uudelleen.

Metsänhoitosuunnitelmassa todetaan, että alueelle on vielä tehtävä liito-oravaselvitys ennen toimenpiteitä. Tämä on hyvä, mutta eteneminen tapahtuu hieman erikoisessa järjestyksessä. Liito-oravaselvityksen olisi tuki

hyvä ollut olla olemassa jo metsänhoitosuunnitelmaa laadittaessa, kun laji on joka tapauksessa lain mukaan huomioitava.

Aiemmistä kommentteista huolimatta tekstissä tuodaan yhä esiin, että 0,3 hehtaarin avohakkuut ovat jatkuvaa kasvatusta. Avohakkuu on avohakkuu myös 0,3 hehtaarin laajuisena, eikä kuulu oikean peitteisen metsätalouden (jatkuvan kasvatuksen) menetelmiin. Nämä ”pienaukkohakkuut” vietiin avohakkuumetsätalouden puolustajien toimesta lakiin asiantuntijoiden näkemysten vastaisesti. Olisi toivottavaa, että Jyväskylän kaupungin kaltainen monitavoitteinen suurmetsänomistaja voisi luopua termin käytöstä kokonaan ja puhua myös 0,3 hehtaarin avohakkuista jaksollisen kasvatuksen avohakkuina, mitä ne todellisuudessa ovat.

Kuviokohtaiset huomiot

Kuvio 505

Sammalistonkallion suojelualueen pohjoispuolinen Päijänteen rantaan rajautuva kuvio 505 on sijaintinsa vuoksi syytä siirtää suojelualuehoitoluokkaan. Kuvien perusteella kuviolla on sekapuustoista varttunutta metsää, mm. haapaa. Kuvion luontoarvot kehittyvät nopeasti ja se täydentää oleellisesti kallioiden ja puronotkon muodostamaa suojelukokonaisuutta.

Osayleiskaavassa kuviolla on merkintä ”EM” (maisemanhoitoalue), jonka kaavamääräyksen mukaan alueella saa tehdä vain sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata alueen maisemallisen arvon säilyminen. Määräyksen mukaan toimenpiteiden on samalla turvattava kasvi- ja eliölajien monimuotoisuuden säilyminen ja lisääntyminen alueella. Suunniteltu toimenpide on kuvien perusteella suunnitelmassa kerrotun kaavamääräyksen vastainen.

Kuviot 569 ja 571

Sammalistonkallioiden eteläpuolella, Takalanlahdelta koilliseen (ilmeisesti kuvio 571, mahdollisesti myös osin kuviolla 569) lehtipuuston osuus on kuvien perusteella merkittävä. Kuvien perusteella puustossa on myös haapaa ja potentiaalia lehtilahopuun jäkälälajiston esiintymiseen on jo nyt. Näille kuvioille on suunniteltu poimintahakkuu, mutta lehtipuustoisina niiden luontoarvot kehittyvät nopeasti. Alue sijoittuu kaavan VR-1-alueelle, jolla ”toimenpiteillä ohjataan metsiä tulevaisuudessa sekapuustoisempaan suuntaan”.

Nämä pienialaiset jo sekapuustoiset kohteet olisi hyvä siirtää suojelukohteiksi, mikä parantaisi myös liito-oravan elinolosuhteita. Jatkossa kuvioita olisi myös mahdollista kehittää lehtipuuluontoarvokohteina huomioiden kuitenkin varjoisa pienilmasto ja liito-oravalle tärkeän suojapuuston riittävyys ja jatkumo. Kuusettumisen esto ei kuitenkaan kuvien perusteella näytä ajankohtaiselta tällä suunnitelmakaudella.

